

Handläggare

Ylva Mattsson
Fiskeriövervakningsenheten, FMC
ylva.mattsson@havochvatten.se

Datum 2025-03-06

Dnr HaV 2025-000494

Enligt sändlista

Remiss om ändrade krav för det satellitbaserade kontrollsystemet för fartyg i HVMFS 2018:11

Hantering

Havs- och vattenmyndigheten önskar ta del av era synpunkter på bifogat förslag till föreskrifter och konsekvensutredning. Förslaget gäller ändrade krav för utrustningen på och hanteringen av sådant kontrollsystem för fartyg som regleras i artikel 9 i förordning (EG) nr 1224/2009¹ (kontrollförordningen).

Förslaget föreslås träda i kraft den 2025-09-15

Remissvar ska ha inkommit till Havs- och vattenmyndigheten senast den 2025-04-07

Havs- och vattenmyndigheten ser helst att svaret skickas med e-post till havochvatten@havochvatten.se i Wordformat. Ange ärendets diarienummer i e-postmeddelandets ärendemening.

Havs- och vattenmyndigheten publicerar remissvar från myndigheter, företag och organisationer på sin webbsida. Remissvar från privatpersoner publiceras inte. Du hittar mer information om hur HaV behandlar dina personuppgifter i samband med remisshanteringen på [Havs- och vattenmyndighetens webbsida](#).

Eventuella frågor om förslaget kan ställas Ylva Mattsson tfn 010-6986214, e-post ylva.mattsson@havochvatten.se.

¹ Rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i unionen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs, om ändring av förordningarna (EG) nr 847/96, (EG) nr 2371/2002, (EG) nr 811/2004, (EG) nr 768/2005, (EG) nr 2115/2005, (EG) nr 2166/2005, (EG) nr 388/2006, (EG) nr 509/2007, (EG) nr 676/2007, (EG) nr 1098/2007, (EG) nr 1300/2008, (EG) nr 1342/2008 och upphävande av förordningarna (EEG) nr 2847/93, (EG) nr 1627/94 och (EG) nr 1966/2006.

Denna remiss har beslutats av avdelningschefen Niclas Törnell efter föredragning av enhetschefen Anette Ohlsson Kling. I den slutliga handläggningen av ärendet har även utredarna Ylva Mattsson och Linda Qvarnemark samt verksjuristen Åsa Häggström medverkat.

Niclas Törnell

Anette Ohlsson Kling

Syfte

Syftet med de förändringar som vi föreslår är att förtydliga regelverket, ge fiskets aktörer möjlighet att välja mellan två olika typer av satellitföljare och därtill kopplade satellitkommunikationskanaler, konkurrensutsätta kostnader för satellitkommunikation vilket troligen kommer att resultera i en mer fördelaktig prisbild samt att tillse att fiskets aktörer har ett avtal direkt med dataserviceleverantören vilket bör möjliggöra bättre support och mer förutsägbarhet i faktureringen. Den ändrade avtalslösningen kommer även att förenkla administrationen hos Havs- och vattenmyndigheten.

Bakgrund

I kontrollförordningen anges att medlemsstaterna ska använda ett satellitbaserat kontrollsystem (vessel monitoring system, VMS) för fartyg för att på ett effektivt sätt kunna övervaka den fiskeverksamhet som bedrivs av fiskefartyg som för deras flagg, oavsett var dessa fartyg befinner sig, samt fiskeverksamhet i medlemsstaternas vatten. Kravet gäller för fiskefartyg med en totallängd på 12 meter eller mer. För närvarande är cirka 130 svenska fiskefartyg utrustade med VMS. Utrustningen som är monterad ombord på fiskefartygen benämns nedan som satellitföljare. En satellitföljare är en transceiver som är installerad ombord på fiskefartyget och som automatiskt sänder information om fartygs-id, position, kurs och fart till Centrum för fiskerikontroll (FMC²) i enlighet med lagstadgade krav och som gör det möjligt att vid varje tidpunkt spåra och identifiera fiskefartyget³.

När ett fiskefartyg befinner sig i en annan medlemsstats vatten ska flaggmedlemsstaten tillhandahålla uppgifter från det satellitbaserade kontrollsystemet för fartyg om detta fartyg genom automatisk överföring till kustmedlemsstaternas FMC. Uppgifter från det satellitbaserade kontrollsystemet för fartyg ska också på begäran tillhandahållas den medlemsstat i vars hamnar ett fiskefartyg kan förväntas landa sina fångster eller i vars vatten fiskefartyget kan förväntas fortsätta sin fiskeverksamhet. Kontrollsystemet ska bl.a. möjliggöra för flaggmedlemsstatens FMC att polla⁴ fiskefartygets position via en satellitanslutning eller, när så är möjligt, något annat nätverk.

Som utgångspunkt får ett fiskefartyg som omfattas av krav på satellitföljare inte lämna hamnen utan en fullt fungerande satellitföljare. Detaljbestämmelser om det satellitbaserade kontrollsystemet finns dels i genomförandeförordningen⁵ och dels för svenskt vidkommande i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2018:11) om befälhavares skyldigheter att rapportera och anmäla yrkesmässigt fiske i havet.

I samband med att bestämmelser om det satellitbaserade kontrollsystemet infördes inom EU (i regelverk som var föregångare till dagens kontrollförordning) upphandlade dåvarande

² FMC (Fisheries Monitoring Center) är ett centrum för fiskerikontroll som i realtid övervakar, kontrollerar och ger teknisk support till svenskt yrkesfiske samt andra aktörer i saluföringsledet. FMC tar också emot anmälningar från yrkesfisket, samt vägleder till information om gällande regelverk.

³ Se artikel 2.9 i Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 404/2011 av den 8 april 2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs.(genomförandeförordningen).

⁴ Att polla ett fartyg innebär att man skickar en signal till fartygets satellitföljare för att kontrollera att den fungerar och kan skicka ett svar i form av en position.

⁵ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 404/2011 av den 8 april 2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs.

Fiskeriverket den tekniska utrustning som skulle användas på myndigheten samt på fiskefartygen för att möjliggöra fullgörande av kraven. Kostnaderna för såväl den tekniska utrustningen som datatrafiken finansierades då från statligt håll och till stor del med ekonomiskt stöd i form av fondmedel från EG/EU. Vid bildandet av Havs- och vattenmyndigheten ändrades reglerna och varje aktör ansvarar nu för kostnaden för utrustningen på fartyget samt för datatrafiken. Av tekniska och administrativa skäl har detta medfört att Havs- och vattenmyndigheten har varit tvungen att, i förhållande till dataserviceleverantören, stå som mellanhand för fiskets aktörers kostnader för abonnemang och datatrafik. Havs- och vattenmyndigheten har fakturerats för den totala kostnaden från dataserviceleverantören som tillhandahåller tjänsten, varpå myndigheten har betalat den samlade fakturan och har fakturerat respektive aktör för aktörens egna abonnemangs- och datatrafikkostnad. Havs- och vattenmyndigheten har inte tagit ut någon avgift för denna hantering. De tekniska och administrativa begränsningar som en gång i tiden krävde detta upplägg finns emellertid inte längre. Följaktligen bör avtals- och betalningsfrågor fortsättningsvis istället hanteras direkt mellan varje aktör och den dataserviceleverantör som tillhandahåller datatrafiken. Detta kräver att Havs- och vattenmyndigheten tydligt pekar ut den dataserviceleverantör som, genom koncessionsupphandling, har valts ut för att tillhandahålla sådana tekniska lösningar som fungerar för det satellitbaserade kontrollsystemet för svenska och EU-förhållanden.

Kontrollförordningen har nyligen genomgått en revidering och en korresponderande revidering av genomförandebestämmelserna pågår. Detta innebär att nya bestämmelser relevanta för fiskefartygens positionssändande utrustning kommer att börja tillämpas den 10 januari 2026. I den upphandling som kommer att göras för att utse dataserviceleverantör kommer hänsyn att tas till både nuvarande och kommande bestämmelser samt att vi tar höjd för att det ska vara möjligt för fiskets aktörer att vid behov kunna uppfylla de krav som vi bedömer kommer att ingå i de ännu ej beslutade genomförandebestämmelserna. Samtidigt har vi beredskap för att föreskrifterna kan behöva uppdateras i något avseende efter att genomförandebestämmelserna ändrats.

Havs- och vattenmyndighetens bedömning är att det nu finns möjlighet för såväl fiskets aktörer som för myndigheten att få tillgång till en motsvarande eller bättre tjänst för system, abonnemang och datatrafik till en sammantaget lägre kostnad på årsbasis än den kostnad som aktörerna generellt har idag. Vidare kommer det för fisket att finnas möjlighet att välja mellan två olika satellitföljare, den som idag används och ytterligare en. Den tekniska utvecklingen, nya prisbilder för tjänsten och de nya krav som ställs respektive kommer att ställas i lagstiftning som antagits men ännu inte trätt ikraft, medför att det finns skäl att genomföra denna förändring.

För investeringar i kontrollsystem för fartyg finns det möjlighet att söka stöd⁶ hos Jordbruksverket för upp till 80 procent av investeringskostnaden.

De svenska fiskefartygen som är 12 meter långa eller mer är idag utrustade med satellitföljaren Inmarsat Sailor 6140 M mini-C⁷, använder den elektroniska loggboken vCatch och använder Inmarsat C:s kommunikationssatellitkanal. Detta är den lösning som i dagsläget är godkänd av Havs- och vattenmyndigheten. I och med den tekniska utvecklingen och nya unionsbestämmelser med fler marina skyddade områden med fiskerestriktioner där högre frekvens på positionsrapporter efterfrågas, ser vi ett behov av att göra det möjligt för fiskets aktörer att vid

⁶ <https://jordbruksverket.se/stod/eus-politik-for-jordbruk-och-fiske/havs--fiskeri--och-vattenbruksprogrammet>

⁷ Fullständig modellbetäckning är: Cobhams Thrane & Thrane SAILOR 6140 mini-C Maritime Inmarsat

behov byta ut nuvarande satellitföljare och även lämna inmarsat C-systemet då kommunikationskostnaderna successivt har blivit högre.

Havs-och vattenmyndigheten har för avsikt att ge det svenska fiskets aktörer möjlighet att fortsätta använda nuvarande tekniska lösning, med Inmarsat C som satellitkommunikationssystem och Sailor 6140 M mini C som satellitföljare, så länge som Inmarsat C erbjuder denna möjlighet och lösningen efterfrågas av fisket. Att teckna eget avtal med den av HaV utpekade dataserviceleverantören kommer dock att vara nödvändigt för aktörerna även om den nuvarande tekniska lösningen behålles ombord på fartygen.

Det är viktigt att vara uppmärksam på följande. Behålles den befintliga utrustningen kan det medföra att fartyget inte får bedriva fiske i eller transitera igenom områden i utländsk zon där rapporteringsfrekvensen är var 10:e minut. Detta på grund av att Sailor 6140 M mini C inte klarar av att då samtidigt även rapportera uppgifter i den elektroniska loggboken. Den högsta frekvensen som den nuvarande satellitföljaren klarar är var 15:e minut.

Havs- och vattenmyndighetens föreslagna föreskriftsändringar med motivering

Föreskrifter som berörs

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2018:11) om befälhavares skyldigheter att rapportera och anmäla yrkesmässigt fiske i havet

Bemyndigande

5 kap. 1 och 7 §§ förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen (fiskeförordningen)

Ikraftträdande

Föreskrifterna föreslås träda i kraft den 15 september 2025.

2 kap. 1 §

<i>Nuvarande lydelse:</i> <i>Rubrik: Informationsöverföring via satellit</i>	<i>Föreslagen lydelse:</i> <i>Rubrik: Tekniska och funktionella krav på kontrollsystemet för fartyg (VMS)</i>
1 § En sådan satellitföljare som avses i artikel 18.1 i förordning (EU) nr 404/2011 (VMS) ska vara godkänd av Havs- och vattenmyndigheten.	1 § Ett sådant kontrollsystem för fartyg som avses i artikel 9 i förordning (EG) nr 1224/2009 och används på svenska fiskefartyg med en totallängd på 12 meter eller mer, ska utöver andra tillämpliga krav uppfylla följande krav. 1. Fiskelicensinnehavaren ska ha ett abonnemangsavtal med den av Havs- och vattenmyndigheten utpekade och upphandlade dataserviceleverantören. 2. Satellitföljaren ombord på fartyget ska vara av en modell som är godkänd av Havs- och vattenmyndigheten. 3. Satellitföljaren ska ha ett unikt identifikationsnummer. 4. Installation av satellitföljaren ombord på fartyget ska anmälas till och godkännas av Havs- och vattenmyndigheten innan installationen påbörjas. 5. Satellitföljaren ombord på fartyget ska installeras av en installatör som är godkänd av den i första punkten angivna dataserviceleverantören. Efter installationen ska det säkerställas att

<i>Nuvarande lydelse:</i>	<i>Föreslagen lydelse:</i>
<i>Rubrik: Informationsöverföring via satellit</i>	<i>Rubrik: Tekniska och funktionella krav på kontrollsystemet för fartyg (VMS)</i>
	<i>kommunikationen med Havs- och vattenmyndighetens system fungerar.</i>

Motivering

Det finns ett behov av att förtydliga nuvarande föreskriftstext. Det ska av bestämmelserna också tydligt framgå att fiskets aktörer ska sluta ett eget abonnemangsavtal med den eller någon av de dataserviceleverantörer som godkänts av Havs- och vattenmyndigheten och som tillhandahåller en teknisk lösning som fungerar med de datasystem som ska ta emot uppgifterna hos Havs- och vattenmyndigheten. Redan nu anges i 2 kap. 1 § i föreskrifterna HVMFS 2018:11 att den satellitföljare som används ska vara godkänd av Havs- och vattenmyndigheten, men det framgår inte tydligt vad som krävs för att en satellitföljare ska vara godkänd. För att göra det tydligare vilka olika steg som ingår i godkännandeprocessen föreslår vi att dessa anges uttryckligt i föreskrifterna. I dag finns det endast en satellitföljare som är godkänd av Havs- och vattenmyndigheten, Sailor 6140 M mini-C. Kravet att satellitföljaren ska vara installerad av en godkänd installatör ökar driftsäkerheten och minimerar riskerna för problem med utrustningen. Att vi öppnar upp möjligheten för fiskets aktörer att använda en modernare satellitföljare i kombination med ett alternativt kommunikationssatellitssystem bör kunna leda till minskade abonnemangs- och kommunikationskostnader för många aktörer, bättre möjligheter för så kallad geofencing kopplat till bl.a. fiskereglerade marina skyddade områden och till bättre driftssäkerhet.

För att förenkla Havs- och vattenmyndighetens administration och nyttja den expertis som finns hos externa leverantörer avseende VMS och satellitkommunikation inom det område där svenskt fiske verkar, har Havs- och vattenmyndigheten bestämt att i större utsträckning än nuläget, konkurrensutsätta valet av leverantör av kommunikationstjänster, en dataserviceleverantör. För fisket innebär detta att avtal om abonnemang kommer att behöva tecknas med den upphandlade dataserviceleverantören. Avtal om abonnemang måste tecknas oavsett om fiskelicensinnehavaren eller den som ansvarar för fisket väljer att investera i en ny satellitföljare eller behåller den som fartyget är utrustat med i dag. Fördelen för fiskelicensinnehavaren att ha abonnemang direkt med en extern dataserviceleverantör är mer frekvent fakturering, tydligare kostnadsunderlag och möjlighet att beställa till ytterligare tjänster.

Vilka modeller av satellitföljare som är godkända av Havs- och vattenmyndigheten kommer att publiceras på Havs- och vattenmyndighetens hemsida och när eventuella förändringar sker kommer berörda användare även att informeras via mejl. Havs- och vattenmyndigheten genomför upphandling under våren 2025 och har för avsikt att i god tid inför att föreskriften träder ikraft informera fiskets aktörer om vilken dataserviceleverantör som har valts och vilka modeller av satellitföljare som är godkända att använda.

En satellitföljare som redan är installerad på fartyget i enlighet med nuvarande regler och som har genomgått nuvarande godkännandeprocess uppfyller redan kraven som anges i punkterna 2-5 i förslaget till ny 1 §. Dessa krav ingår i den nuvarande godkännandeprocessen som dock inte har

preciserats i föreskrifterna tidigare. Vid byte till ny satellitföljare är det viktigt att vara medveten om dessa krav.

2 kap. 4 §

<i>Nuvarande lydelse:</i>	<i>Föreslagen lydelse:</i>
4 § Besked enligt artikel 25.3 i förordning (EU) nr 404/2011 om att ett fartyg får lämna hamn för att reparera eller byta ut satellitföljaren, ges av Havs- och vattenmyndigheten. Godkännande enligt artiklarna 20.3 och 25.5 i samma förordning av att en satellitföljare får avlägsnas för reparation eller utbyte, lämnas av Havs- och vattenmyndigheten.	4 § Besked enligt artikel 25.3 i förordning (EU) nr 404/2011 om att ett fartyg får lämna hamn för att reparera eller byta ut satellitföljaren, ges av Havs- och vattenmyndigheten. Godkännande enligt artiklarna 20.3 och 25.5 i samma förordning av att en satellitföljare får avlägsnas för reparation eller utbyte, lämnas av Havs- och vattenmyndigheten. <u>För utbyte gäller i övrigt vad som anges i 1 § ovan.</u>

Motivering

Ändringen syftar till att tydliggöra att godkännande vid utbyte av satellitföljare ges om de i 1 § angivna förutsättningarna kan uppfyllas.

2 kap. 6 §

Avstängning av satellitsändaren i hamn

<i>Nuvarande lydelse:</i>	<i>Föreslagen lydelse:</i>
<i>Rubrik: Avstängning av satellitsändaren i hamn</i>	<i>Rubrik: Avstängning av <u>satellitföljaren</u> i hamn</i>
6 § En anmälan enligt artikel 18.2 i förordning (EU) nr 404/2011 om att satellitsändaren kommer att stängas av vid ett hamnbesök ska göras till FMC. En ny anmälan ska därefter göras innan fartyget lämnar hamn.	6 § En anmälan enligt artikel 18.2 i förordning (EU) nr 404/2011 om att <u>satellitföljaren</u> kommer att stängas av vid ett hamnbesök ska göras till FMC. En ny anmälan ska därefter göras innan fartyget lämnar hamn.

Motivering

Förändringarna i 6 § är endast språkliga, för att se till att begreppet satellitföljare används genomgående i föreskrifterna.

Bilagor:

Bilaga 1: Konsekvensutredning

Bilaga 2: Sändlista